

OPLEIDINGS- EN BEGELEIDINGSPROGRAMMA

ALGEMEEN (voor de promovendi van de Ius Commune onderzoekschool)

Hieronder wordt ingegaan op uitgangspunten van de opleiding (1), op de verantwoordelijkheden (2.1), op de evaluatie (2.2), en op de inhoud van het algemene (3) en het individuele deel (4) van de opleiding.

1. UITGANGSPUNTEN

De uitgangspunten van de opleiding, en de daaraan te stellen eisen zijn enerzijds van inhoudelijke aard, anderzijds van organisatorische en didactische aard.

1.1 Inhoudelijke uitgangspunten

- De opleiding heeft tot doel de promovendus op te leiden tot wetenschappelijk onderzoeker en zijn kennis en vaardigheden te verbreden en te verdiepen, binnen het onderzoeksgebied van de onderzoekschool, en met name binnen het nader bepaalde gebied van het afzonderlijke onderzoeksprogramma, waarvan de promovendus deel uitmaakt. De aan de opleiding te stellen inhoudelijke eisen zijn van algemene en van bijzondere aard.
- De *algemene eisen* houden verband met het gegeven dat een wetenschappelijk onderzoeker in opleiding vertrouwd dient te zijn met de grondslagen en de methoden en technieken van de juridisch wetenschappelijke discipline. Een onderzoeker dient verantwoording te kunnen afleggen over de keuze van het object van onderzoek, de gebruikte methoden en technieken en de evaluatie van de onderzoeksresultaten in het licht van de stand van het onderzoek op een bepaald onderzoeksterrein.
- Naast deze cognitieve vaardigheden worden van een onderzoeker communicatieve vaardigheid verlangd: informatieverzameling, verslaglegging en andere redactionele vaardigheden, wetenschappelijk discussiëren, het organiseren van symposia, en dergelijke.
- De *specifieke eisen* hebben betrekking op de kennis die verlangd kan worden van iedere onderzoeker op zijn specifieke onderzoeksgebied.

1.2 Organisatorische en didactische uitgangspunten

- De opleiding is afgestemd op de door de KNAW vereiste opleidingsomvang van 1000 uur; zij bestaat uit een algemeen deel van 450 uur (zie onder 3) en een individueel deel van 550 uur (zie onder 4).
- De opleiding is afgestemd op kennis, vaardigheden van individuele promovendi en wensen dienaangaande van individuele promovendi en hun promotores. Met name beginnend onderzoekers zijn de doelgroep van de opleiding.
- De opleidingscoördinator kan vrijstelling verlenen van verplichte onderdelen uit het algemeen deel voor zover aangetoonde kennis en vaardigheid (bijvoorbeeld door werk of studie) van de promovendus daartoe aanleiding geeft.

- De opleiding is zoveel mogelijk gericht op het individuele promotieonderzoek.
- De opleiding is afgestemd op de door de deelnemende faculteiten reeds georganiseerde promovendiopleidingen. Dat is noodzakelijk omdat deze facultaire opleidingen zich enerzijds richten op algemene juridisch wetenschappelijke vaardigheden, anderzijds reeds vaak zijn gericht op de door de Ius Commune onderzoekschool bestreken onderzoeksthema's. Dat betekent dat in aanmerking komende facultaire cursussen zijn opengesteld voor promovendi aan de Ius Commune Onderzoekschool; deelname aan dergelijke cursussen is een honorabele activiteit in het kader van het Ius Commune opleidingsprogramma.
- De opleiding draagt bij aan de samenwerking binnen de Ius Commune onderzoeksgemeenschap. In dat verband maken de promovendi deel uit van de Promovendiraad. De samenwerkende faculteiten participeren ongeveer gelijkelijk in de opleiding en de promovendi worden in de gelegenheid gesteld in het kader van onderzoek of opleiding aan elk der deelnemende faculteiten te verblijven.
- Omdat het niet-Nederlandstalige aandeel van de aan de onderzoekschool verbonden promovendi toeneemt, wordt de opleiding in het Engels aangeboden.

2. VERANTWOORDELIJKHEDEN EN EVALUATIE

2.1 Verantwoordelijkheden

- De opleidingscoördinator is verantwoordelijk voor de opleiding. De promotores zijn medeverantwoordelijk voor participatie door hun promovendi aan de opleiding. De promotores worden door de opleidingscoördinator ingelicht voor het geval deze meent dat een promovendus onvoldoende participeert. Mocht de opleidingscoördinator, na consultatie van de betreffende promotor en promovendus, van oordeel zijn dat een promovendus niet voldaan heeft aan de verplichtingen van het programma, dan stelt hij de promotor en het bestuur van de onderzoekschool daarvan schriftelijk in kennis.
- De promovendus stelt in overleg met zijn promotor een programma samen ter invulling van het individuele deel van de opleiding. De gebruikelijke wetenschappelijke activiteiten (zie onder 4) dienen daarin evenwichtig een plaats te krijgen. De promovendus houdt nauwkeurig bij welke honorabele activiteiten hij in het kader van het individuele deel van de opleiding heeft ondernomen (zie onder 4) en doet hiervan verslag bij de – binnen het kader van de deelnemende faculteiten georganiseerde – reguliere voortgangs- en beoordelingsgesprekken met de begeleiders en de facultaire promovendi-decaan of de capgroepvoorzitter. Indien hiertoe de begeleiders, de promovendus of de promovendi-decaan of de capgroepvoorzitter hiertoe aanleiding zien – bijvoorbeeld in het geval waarin de promovendus gebruik wil maken van de mogelijkheid om een deel van de individuele opleiding te volgen aan een andere aan de Onderzoekschool deelnemende faculteit –, neemt de meest aangewezen persoon contact op met de coördinator van de promovendi-opleiding omtrent de inhoud of uitvoering van het individuele deel van de promovendi-opleiding. De activiteiten onder 4 zijn niet limitatief opgesomd.
- Bij beëindiging van het project wordt de promovendus door programmaleider en de begeleider een getuigschrift uitgereikt.

2.2 Evaluatie

- De opleidingscoördinator zorgt voor een jaarlijkse evaluatie van de opleiding als geheel. Bij de evaluatie wordt elk onderdeel van de opleiding betrokken. Daartoe worden deelnemende promovendi geëvalueerd. De jaarlijkse evaluatie wordt na raadpleging van de voorzitter van de promovendi-raad en de door de promovendi-raad aangewezen facultaire vertegenwoordigers voorgelegd aan de wetenschappelijk directeur en het bestuur van de Onderzoekschool.
- De promovendiopleiding is voor het laatst geëvalueerd door de Erkeningscommissie onderzoekscholen (ECOS) in 2009. De ECOS heeft toen gewezen op de aandacht die de onderzoekschool dient te hebben voor de individuele opleidings- en begeleidingsplannen en het gebruik van een uniform model voor het opleidings- en begeleidingsplan. Daarnaast heeft de ECOS de faculteiten gewezen op de verantwoordelijkheid de onderzoekschool te ondersteunen. In antwoord hierop is dit model is door de deelnemende faculteiten gebruikt als vertrekpunt voor de opleidings- en begeleidingsplannen van de afzonderlijke promovendi. Het functioneren en de voortgang van de promovendi wordt primair op facultair niveau geborgd. Indien de voortgang van de promovendus hiertoe aanleiding geeft, dienen de begeleiders, de promovendus, de promovendi-decaan of de capgroepvoorzitter hiervan de coördinator van de promovendi-opleiding of, desgewenst, de wetenschappelijk directeur van de Onderzoekschool hiervan op de hoogte te stellen. De wetenschappelijk directeur van de Onderzoekschool is bevoegd de facultaire contactpersoon te verzoeken om informatie betreffende de voortgang van de promovendi die lid zijn van de Onderzoekschool indien hier naar zijn oordeel aanleiding toe bestaat. Daarnaast dient de promovendus via de website van de onderzoekschool zorg te dragen voor de correctheid van de gegevens waarover de onderzoekschool beschikt, alsmede het doorgeven van de promotiedatum. Op deze wijze geeft de onderzoekschool vorm aan haar verantwoordelijkheid met betrekking tot het monitoren van de voortgang promotietrajecten binnen de onderzoekschool. Een en ander is ook vastgelegd in vergadering met de programmaleiders.

3. NADERE UITEENZETTING ALGEMEEN DEEL

3.1 In schema

Het algemene deel bestaat uit 450 uur, en is voornamelijk in het eerste jaar van de aanstelling gesitueerd. De bijeenkomsten van dat eerste jaar worden steeds georganiseerd in één van de samenwerkende faculteiten.

In schema:

Periode	Programma algemeen deel, eerste jaar	studie-uren
Jan.-Dec.	Facultaire (basis) cursussen (zoals bibliotheek, computer gebruik, (juridische) talencursussen etc.)	10
September	Introductiebijeenkomst Ius Commune (2 dagen, Maastricht)	30
November	Jaarlijkse Ius Commune Congres (2 dagen, Leuven, Maastricht, Utrecht, Amsterdam)	50
Januari	Foundations of Ius Commune (3 dagen, Maastricht)	80

April	Methodology of Comparative Law (2 dagen, Utrecht)	50
Juni	Master class (2 dagen, Amsterdam)	60
Programma algemeen deel, tweede jaar		
November	Jaarlijkse Ius Commune Congres (2 dagen, Leuven, Maastricht, Utrecht, Amsterdam)	50
Mei	Master class (2 dagen, Leuven)	70
Programma algemeen deel, volgende jaren		
November	Jaarlijkse Ius Commune Congres (2 dagen, Leuven, Maastricht, Utrecht, Amsterdam)	50
Totaal uren verplicht programma		450

3.2 Met betrekking tot de onderdelen

3.2.1 *Facultaire (basis)cursussen*

Er is een groot verschil tussen de faculteiten in het verstrekken van (basis)cursussen . Dit aanbod dient gestructureerd te worden. Iedere faculteit committeert zich dan ook dezelfde (basis)cursussen te verstrekken. Het cursusaanbod dient minimaal te bestaan uit de navolgende cursussen

- **Bibliotheekgebruik**

Tijdens deze cursus wordt eveneens uitleg gegeven over het gebruik van de voor handen zijnde databanken (zoals IFLP, Lexis/Westlaw), catalogi, internet en IBL-mogelijkheden.

- **Endnote**

Endnote is een computerprogramma dat in staat is op eenvoudige wijze voetnoten en literatuurlijsten te generen. Om een optimaal gebruik van dit programma te maken, dient deze cursus bij aanvang van de aanstelling te worden gevolgd.

- **Computergebruik**

Een cursus Word voor gevorderden, waarin onder meer aan de orde komt het werken met grote documenten; kruisverwijzingen, het genereren van inhoudsopgaven, trefwoordenregisters en het gebruik van Macro's.

- **Workshop presenteren**

Tijdens deze workshop komt aan de orde hoe een presentatie dient te worden gegeven, alsmede het gebruik van het programma PowerPoint.

- **Juridische Engelse talencursus**

De meeste promovendi publiceren in de Engelse taal. Het is de bedoeling van deze cursus dat promovendi die het Engels niet als moedertaal hebben nuttige tips krijgen over hoe te publiceren en presenteren van juridische teksten in de Engelse taal.

- Workshops schrijf- en leesvaardigheid

Deze workshops dienen regelmatig te worden georganiseerd. Tijdens deze workshops worden teksten (over bijvoorbeeld actuele c.q. *Ius Commune* onderwerpen, belangrijke juridische uitspraken) nader bekeken op stijl, structuur, argumentatie etc. Doel is dat wordt geleerd hoe een goede juridische tekst geschreven dient te worden

Voor deelname aan bovenvermelde cursussen zijn de promovendi niet gebonden aan hun eigen faculteit, maar kunnen gratis deelnemen aan cursussen aangeboden door de andere deelnemende faculteiten.

3.2.2 Introductiebijeenkomst Ius Commune (Maastricht)

Deze tweedaagse bijeenkomst vindt plaats begin oktober in Maastricht en staat in het teken van een eerste kennismaking met de onderzoekerschool, een eerste kennismaking met de nieuwe promovendi en een aantal leden van de onderzoekerschool, zowel (senior)onderzoekers als gevorderde promovendi, die over hun ervaringen met onderzoekerschool vertellen. Tijdens deze dagen wordt de promovendi verteld wat de opleiding exact inhoudt, wat de doeleinden ervan zijn en wat er van hen wordt verwacht. Ook worden de promovendi voorgelicht over de belangrijkste aspecten van het schrijven van een proefschrift en worden tips gegeven over het schrijven van een proefschrift. (Senior)onderzoekers en gevorderde promovendi spreken over de organisatie van de Onderzoekerschool en over hun ervaringen binnen de Onderzoekerschool. Zo mogelijk worden ook de data van de andere bijeenkomsten in het kader van de opleiding bekend gemaakt.

De nieuwe promovendi houden ten overstaan van collega-promovendi (die zich bevinden in verschillende stadia van hun proefschrift) een korte presentatie van hun onderzoek tot dusver en geven aan op welke wijze zij hun onderzoek in de toekomst denken in te vullen. De collega-promovendi zullen hierop reageren en hen zonodig van advies voorzien. Daarenboven zal een deskundige de voordracht beoordelen qua presentatie.

3.2.3 Jaarlijkse Ius Commune Congres (Leuven, Maastricht, Utrecht, Amsterdam)

Tijdens het jaarlijkse *Ius Commune* congres in november wordt er door de verschillende onderzoeksgroepen in hun workshops ruimte geboden waarin de jonge promovendi (een deel van) hun promotieonderzoek belichten.

3.2.4 Foundations of Ius Commune (Maastricht)

Deze driedaagse bijeenkomst in Maastricht beoogt promovendi inzicht te verschaffen in de mogelijke analytische benaderingen van *ius commune* door hen te confronteren met verschillende literatuurbronnen (uit de sociale wetenschappen, economie, privaatrecht, publiekrecht en rechtsgeschiedenis. Deze perspectieven worden geboden tijdens twee dagen met voordrachten, gedurende welke ruimte bestaat voor *feedback* en discussie (Socratische methode). Deelname vergt geen verplichte voorbereiding, maar de sprekers bieden nuttige documentatie voor de promovendi. Op de laatste dag wordt de promovendi tijdens een informele rondetafeldiscussie met de sprekers en hun medepromovendi de mogelijkheid geboden te reflecteren op de relevantie van het geleerde voor het eigen onderzoek van de promovendi en worden handvatten gegeven voor het vinden van aanvullende literatuur. Met de cursus wordt getracht de promovendi ideeën aan te reiken om het analytisch kader van hun onderzoek verder te ontwikkelen.

Voordrachten worden verzorgd over uiteenlopende perspectieven als:

- Recht en de sociale wetenschappen: de relatie tussen recht, maatschappij en gedrag;
- De relatie tussen *ius commune* en (Europees) publiekrecht en de relevantie van *multilevel* governance en de vraag in welk opzicht dergelijke vraagstukken kunnen bijdragen aan de vorming van een *ius commune*;
- De relevantie van rechtseconomie voor de grondslagen van *ius commune*;
- Het opkomende Europees privaatrecht en moderne benaderingen van de rechtsvergelijking;
- *Ius Commune* in een rechtshistorisch perspectief;
- Gedragswetenschappelijke benaderingen en de relevantie hiervan voor de rechtswetenschap

3.2.5 *Rechtsvergelijking in Theorie en Praktijk (Utrecht)*

Promovendi die zich bezighouden met rechtsvergelijkend onderzoek komen, met name in de aanvangsfase, regelmatig in aanraking met theoretische en praktische problemen. Welke rechtstelsels dienen in de beschouwing te worden betrokken? Binnen ieder onderzocht rechtstelsel moet aandacht besteed worden aan de verhouding tussen wet, rechtspraak en literatuur, tussen publiek- en privaatrecht, tussen handels- en burgerlijk recht, tussen federaal recht en het recht van de lidstaten. Welke bronnen moeten worden geraadpleegd? Kan alle voor het onderzoek benodigde literatuur worden verzameld in het land waar het onderzoek wordt uitgevoerd of is een bezoek aan het buitenland noodzakelijk? In hoeverre is Internet nuttig en betrouwbaar? Wat zijn de belangrijkste kenmerken van het gerechtelijke stelsel? Staan belangrijke stelselwijzigingen op stapel? Wat is het belang van rechtshistorie, fundamentele recht, het recht van de Europese Unie, of van harmonisatieprojecten als de DCFR voor het rechtsvergelijkende deel van het onderzoek? Kan materieel Europees publiek- of privaatrecht op betekenisvolle wijze vergeleken worden met Amerikaans recht? Deze onderwerpen, en meer, worden behandeld de tweedaagse bijeenkomst in Utrecht. Ook komen meer praktische onderwerpen aan de orde, zoals: is het aan te bevelen om het proefschrift in het Engels te schrijven? Hoe vertaal ik bepaalde rechtsbegrippen van het Engels naar het Nederlands? De cursus is beperkt tot twee dagen, waarin ervaren onderzoekers uitleg geven over rechtsvergelijkend onderzoek binnen een specifiek vakgebied of een inleiding in een rechtstelsel verzorgen met veel aandacht voor methodologie. Promovendi kunnen aspecten van hun rechtsvergelijkende methodologie aan een panel van experts voorleggen. Zij worden geacht een voordracht over het gebruik van de rechtsvergelijkende methode voor te bereiden.

3.2.6 *Master class (Amsterdam)*

De eerste Masterclass wordt in de eerste jaar in Amsterdam gehouden. De nadruk tijdens deze Master class ligt op de methodologische aspecten van het onderzoek. Ter voorbereiding schrijft de promovendus een paper waarin het onderwerp en doel, de probleemstelling, de methodologische aanpak, de wetenschappelijke relevantie en voorlopige bevindingen van het promotieonderzoek worden belicht. Tijdens de masterclass presenteert de promovendus de paper, een collega-promovendus reflecteert, een expert reageert; vervolgens wordt gelegenheid tot discussie geboden.

3.2.7 *Master class (Leuven)*

Tijdens de Masterclass in Leuven die in het tweede jaar plaatsvindt, presenteert de promovendus schriftelijk en mondeling (een deel van) het promotieonderzoek, een collega-

promovendus reflecteert, een expert reageert; vervolgens wordt gelegenheid tot discussie geboden.

3.3 Aanvullende algemene seminars

Gedurende het gehele opleidingsprogramma worden diverse seminars georganiseerd door de deelnemende faculteiten. Promovendi kunnen kosteloos aan deze seminars deelnemen.

4. NADERE UITEENZETTING INDIVIDUEEL DEEL

Het individueel verplichte deel van de opleiding omvat 550 uur. De invulling van dat deel is vrij, maar kent wel een planmatige vorm (zie boven onder 2.1). De gebruikelijke wetenschappelijke activiteiten dienen daarin op evenwichtige wijze een plaats te krijgen.

Onder meer de volgende wetenschappelijke activiteiten zijn honorabel in het kader van het individuele deel van de opleiding, indien het onderwerp van de activiteit ter beoordeling van promotor dienstig is aan de opleiding tot wetenschappelijk onderzoeker. Een indicatie van de honorering is achter een aantal activiteit aangegeven. De opleidingscoördinator kan in individuele gevallen de waardering op onderbouwd verzoek van promovendus of promotor aangeven of bijstellen. De invulling van de 550 uur opleiding dient evenwichtig te zijn gespreid over de verschillende wetenschappelijke activiteiten.

1. Volgen van onderwijs (1 uur = 1 uur)

- Vakinhoudelijke cursussen, gericht op promovendi
- Vakinhoudelijke cursussen, op LL.M./post-academisch niveau
- Vakinhoudelijke cursussen op master-niveau (onder omstandigheden, afhankelijk van inhoud en noodzaak tot kennisname een en ander ter beoordeling van promotor in overleg met de coördinator van de promovendi-opleiding)
- Vakinhoudelijke cursussen op bachelor-niveau, voor zover deze beogen de basisbeginselen bij te brengen van een wetenschappelijke methode, anders dan de rechtsvergelijkende methode
- Lezingen

2. Geven van onderwijs (1 uur = 5 uur)

- Vakinhoudelijke cursussen, gericht op promovendi
- Vakinhoudelijke cursussen, op LL.M./post-academisch niveau
- Vakinhoudelijke cursussen op master niveau
- Vakinhoudelijke cursussen op bachelor-niveau, voor zover het onderwijs een directe relatie vertoont met het onderzoek van de promovendus
- Lezingen
- Vervaardigen van onderwijsmateriaal
- Begeleiden of examineren van doctoraalstudenten

3. Vaardighedenonderwijs (1 uur = 1 uur, max. 20 uur)

- Didactische vorming
- Taalvaardigheid
- Cursussen betreffende informatietechnologie

4. Publicaties

- Wetenschappelijke publicaties: (bijdragen aan) boeken of congresbundels, tijdschrift-artikelen (50 uur)
- Vakpublicaties: niet-wetenschappelijke boeken of dito bijdragen in tijdschriften, boek-besprekingen, annotaties, nieuwsbrieven (20 uur)
- Onderzoeksrapporten en verslagen (10 uur)
- Onderwijsmateriaal (10 uur)
- Redigeren van boeken, congresbundels of tijdschriften (40 uur)

5. Redactielidmaatschap(pen) (50 uur)

6. Deelname aan symposia en congressen

- Actief: geven van een lezing (50 uur); co-refereren (20 uur); interveniëren (10 uur); discussiëren (1 uur = 2 uur); voorzitten (1 uur = 2 uur), discussie leiden (1 uur = 2 uur); rapporteren (1 uur = 2 uur)
- Deelnemen (1 uur = 2 uur)
- Organiseren (40 uur)

7. Verblijf aan andere (buitenlandse) faculteiten (honorering afhankelijk van invulling)

8. Begeleiding bij het proefschrift, door promotor, begeleider, aangezochte experts (1 uur = 1 uur)

- Opstellen van nota's en verslagen met betrekking tot het proefschrift ten behoeve van (voorbereiding en vastlegging van) begeleiding, bespreking en overleg
- Wetenschappelijk overleg tussen promovendus en promotor, begeleider, aangezochte experts

9. Overige wetenschappelijke activiteiten (honorering afhankelijk van invulling)

- Zoals: advisering; beoordeling onderzoeksvoorstellen; juridische nevenwerkzaamheden